

Standpunt Directie PG – Cluster Medische ethiek inzake bezwaarzaak Stichting Centrum voor Seksuele Gezondheid Epione

1. Feiten

- Op 12 maart 2021 heeft Stichting Centrum voor Seksuele Gezondheid Epione een vergunning aangevraagd gericht op het afbreken van zwangerschappen in het eerste en tweede trimester zoals bedoeld in artikel 2 van de Wet afbreking zwangerschap (hierna: Wafz), voor het afbreken van zwangerschappen tot en met 17 weken en 6 dagen.
- Op 2 augustus 2021 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: IGJ) advies uitgebracht waaruit blijkt dat niet aannemelijk is gemaakt dat Stichting Centrum voor Seksuele Gezondheid Epione in voldoende mate voldoet aan de vereisten van de Wafz, of aannemelijk heeft gemaakt hieraan te kunnen voldoen;
- Op 29 november 2021 heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: de minister) het besluit genomen aan Stichting Centrum voor Seksuele Gezondheid Epione geen vergunning te verlenen als bedoeld in artikel 2 van de Wet afbreking zwangerschap, voor waar het betreft het afbreken van zwangerschappen tot en met 17 weken en 6 dagen.
- Op 3 januari 2022 heeft **5.1.2e** van Velink & De Die Advocaten namens Stichting Centrum voor Seksuele Gezondheid Epione bezwaar aangetekend.

2. Verweer

Strijd met de wet

Stichting Centrum voor Seksuele Gezondheid Epione (hierna: bezwaarden) stelt dat zij aan alle wettelijke eisen voldaan hebben en dat zij in de vergunningsaanvraag aannemelijk hebben gemaakt dat zal worden voldaan aan de uit de Wet afbreking zwangerschap (hierna: Wafz) en Besluit afbreking zwangerschap (hierna: Bafz) voortvloeiende eisen.

De Wafz is 'imperatief' geformuleerd als het gaat om de vergunningverlening (artikel 4, derde lid) hetgeen betekent dat de vergunning inderdaad verleend moet worden als aannemelijk is gemaakt dat aan de eisen van artikel 5, eerste lid, en artikel 6 Wafz zal worden voldaan, inclusief de nadere uitwerking in het Bafz.

Bij de beoordeling of aan deze eisen voldaan is, en dus bij de beoordeling of aannemelijk is dat een aanvrager aan deze eisen zal voldoen, verzoekt VWS de IGJ om een advies ter zake uit te brengen.

De IGJ adviseert de minister om geen vergunning te verlenen om de volgende redenen:

1. Geconstateerd wordt dat de locatie niet geschikt en de toekomstbestendigheid van een abortuskliniek op de door bestuurders gekozen locatie beperkt is.
2. Geoordeeld wordt dat **5.1.2e** onvoldoende de risico's van hun keuzes en handelen hebben gewogen en zich onvoldoende door de juiste deskundigen, op het juiste moment, hebben laten adviseren.
3. Er zijn geen aanwijzingen van **5.1.2e** of via (anonieme) meldingen dat de huidige kwaliteit en toegankelijkheid van de abortusklinieken in de regio niet voldoen aan de norm.

Het advies is naar mening van de minister zorgvuldig tot stand gekomen. De daarin opgenomen conclusies sluiten aan op de bevindingen en de redeneringen die tot die conclusies leiden. De minister is dan ook van mening dat niet, althans niet voldoende, aannemelijk is gemaakt dat aan de eisen van artikel 5, eerste lid, en artikel 6 Wafz zal worden voldaan. Er is, dus geen sprake van een met de Wafz strijdig besluit.

Geen beleidsvrijheid of beoordelingsvrijheid

Bezwaarden stellen dat politieke overwegingen, zoals de wenselijkheid van een nieuwe abortuskliniek in Nederland, of overwegingen ten aanzien van de spreiding van de abortuszorg in

Nederland geen enkele rol mogen spelen bij de beoordeling van een aanvraag voor een vergunning op grond van de Wafz. Want zoals gezegd biedt de Wafz geen beleidsvrijheid of beoordelingsvrijheid. Dit punt wordt door VWS niet bestreden. Het door bezwaarden gestelde is juist; er is geen concreet spreidingsbeleid. Ook ontbreken hiertoe de wettelijke mogelijkheden. In de afweging van VWS om wel of geen vergunning te verlenen, heeft het gegeven dat in de regio reeds meerdere klinieken beschikbaar zijn, dan ook geen rol gespeeld.

Strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur

*** Strijd met gelijkheidsbeginsel**

Bezwaarden stellen dat in de achterliggende jaren diverse vergunningen verleend zijn onder voorwaarden. Maar dat het opvallend is dat in het geval van bezwaarden geen voorwaarden zijn gesteld maar dezelfde punten die in de reeds verleende vergunningen als voorwaarden zijn gesteld, als afwijsgonden zijn opgenomen in het besluit.

Het is juist dat in de afgelopen jaren diverse vergunningen zijn verleend waarbij voorwaarden zijn gesteld. Dat hier sprake zou zijn van een schending van het gelijkheidsbeginsel is echter onjuist. Het gelijkheidsbeginsel verplicht de overheid om gelijke gevallen gelijk te behandelen. Van gelijke gevallen is hier geen sprake. In het verleden zijn een aantal vergunningen verleend met een lijst van voorwaarden. Waarbij overigens steeds de reële verwachting bestond dat betreffende klinieken binnen afzienbare tijd na verlening van de vergunning daadwerkelijk aan deze voorwaarden konden voldoen. Dit is in casu niet het geval.

Ook bij de andere door bezwaarden genoemde klinieken kan niet gesproken worden in termen van gelijke monniken, gelijke kappen. Er zijn grote verschillen waarneembaar op het gebied van organisatiestructuur, type zorg dat aangeboden wordt (uitsluitend medicamenteus of ook instrumenteel), gereedheid van inrichting organisatie, bijvoorbeeld een complete raad van toezicht, een duidelijk en professioneel vormgegeven organisatie, de beschikbaarheid van een personeelsbestand, ook op de langere termijn, de mate van gereedheid van (inrichting van) kliniek, onder andere met het oog op patiëntenstroom en afvoer van foetaal weefsel.

Wellicht ten overvloede; benadrukt moet worden dat een vergunning met voorwaarden enkel verleend wordt indien er concreet zicht is op het daadwerkelijk kunnen naleven van de voorwaarden, waarvan in casu geen sprake was. Uiteraard neemt de IGJ de naleving van de voorwaarden, indien die bij de vergunningverlening worden gesteld hetgeen in casu niet aan de orde is, mee in haar toezicht.

*** Strijd met het motiveringsbeginsel**

Bezwaarden stellen dat sprake is van een motiveringsgebrek. Het is volgens hen volstrekt onduidelijk waarom niet overeenkomstig eerdere vergunningverleningen op de aanvraag van bezwaarden is besloten.

Van strijd met het motiveringsbeginsel is echter geen sprake en wel om de volgende redenen:

- Het feit dat op eerdere vergunningsaanvragen een positief besluit wordt genomen, neemt niet weg dat op een aanvraag van een ander een afwijzing kan volgen, zoals ook hiervoor al uiteengezet. Iedere aanvraag wordt getoetst binnen de eigen specifieke context. Dit kan ertoe leiden dat een aanvraag afgewezen moet worden omdat niet voldoende aannemelijk is dat aan in artikel 5, eerste lid en artikel 6 van de Wafz gestelde eisen zal worden voldaan.
- De motivering zoals opgenomen in het besluit is wel degelijk begrijpelijk. Aan het besluit ligt het advies van de IGJ ten grondslag. Dit advies is opgesteld naar aanleiding van een inspectiebezoek aan de beoogde kliniek. Van dit bezoek is een verslag gemaakt welke aan bezwaarden is gestuurd. De feiten en omstandigheden zoals opgenomen in het verslag vormen de basis voor het advies. Hoewel bezwaarden het advies niet eerder ontvangen hebben, kunnen de conclusies die uit het verslag van het inspectiebezoek volgen, niet tot een andere conclusie leiden dan dat een negatief advies gegeven zou worden. Het besluit en de daarin opgenomen motivering zijn dan ook logisch en begrijpelijk.
- Uit de motivering blijkt tevens duidelijk wat de gedachtegang is geweest die heeft geleid tot de afwijzing. Uiteengezet wordt op welke wijze de besluitvorming heeft plaatsgevonden, onder andere

via een adviesaanvraag aan de IGJ. Tevens is uiteengezet aan welke categorie voorschriften zoals opgenomen in het Bafz niet voldaan wordt (niet limitatief). Niet gesteld kan worden dat hierin een motiveringsgebrek schuilt.

Daarnaast is aan bezwaarden tijdens het gesprek op 5 november 2021 mondeling een uitgebreide toelichting gegeven op de reden van de afwijzing en de gedachtegang die daartoe heeft geleid. Niet gesteld kan worden dat het besluit onvoldoende duidelijk of ontoereikend gemotiveerd is.

*** Onzorgvuldige voorbereiding en strijd met verbod op willekeur**

Gesteld wordt dat het bestreden besluit in strijd is met het zorgvuldigheidsbeginsel en het verbod op willekeur. Uit niets zou blijken dat het besluit van 29 november jl. met de nodige zorgvuldigheid tot stand is gekomen.

Zoals hiervoor ook gesteld is de Wafz 'imperatief' geformuleerd hetgeen betekent dat de vergunning verleend moet worden als aannemelijk is gemaakt dat aan de eisen van artikel 5, eerste lid, en artikel 6 Wafz zal worden voldaan, inclusief de nadere uitwerking in het Bafz. Bij deze toetsing of aan de eisen zal worden voldaan wordt een advies aan de IGJ gevraagd.

.

Op 5 november 2021 heeft een gesprek met bezwaarden plaatsgevonden waarin aan hen kenbaar is gemaakt dat de aanvraag zou worden afgewezen. Hierbij is echter onvoldoende toepassing gegeven aan artikel 4.7 van de Awb. Echter, de minister is van mening dat bezwaarden daarvan niet in onevenredige mate nadeel hebben ondervonden. De minister is van mening dat bezwaarden tijdens de gehele procedure, alsook tijdens het gesprek op 5 november 2021, in voldoende mate in gelegenheid zijn gesteld hun zienswijze naar voren te brengen. Dit heeft er echter niet toe geleid dat VWS tot een andere conclusie is kunnen komen dan waartoe het voorgenomen besluit strekte, welke overigens op dat moment nog niet formeel genomen was.

Overigen

Wellicht ten overvloede, op 18 november 2021 ontving de minister het door bezwaarden opgemaakte verslag van het gesprek van 5 november 2021. Op 20 december 2020 heeft de minister deze aantekeningen van het gesprek, voorzien van enkele nuancerings teruggezonden. de minister beschouwt dit stuk als uitsluitend van bezwaarden nu op geen enkele wijze over en weer tot overeenstemming of akkoord over de inhoud is besloten.

Tot slot, het is correct dat de namens de minister deelnemende ambtenaren er niet van op de hoogte waren dat bezwaarden geluidsopnamen maakten van het overleg op 5 november 2021. Wij hebben dit eerst vernomen met ontvangst van het bezwaarschrift. Het lijkt geen twijfel dat wij deze gang van zaken afwijzen en betreuren.

Conclusie

Op grond van het voorgaande verzoek ik uw commissie te adviseren het bezwaar ongegrond te verklaren en het verzoek om vergoeding van de proceskosten af te wijzen.

Hoogachtend,

Ondertekening door 5.1.2e